

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

SUMAR:

Actele făcute de interzis în urma ridicării interdicției sunt valabile, independent de publicațiunea prescrisă de art. 457 C. civ., de d. N. D. Chirculescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Inalta Curte de casație și justiție, s. I: *G. G. Burghilea cu Al. V. Miculescu*, electoral

Idem, s. II: *Niculae Vălcu cu Ghr. Sulioti*, electoral.

Idem: *Iancu Albăstroiu zis Petcu Constantin*.

Idem: *Dr. G. Patzelt cu Ad-ția financ. Tutova*, fiscal.

Idem: *Direct. fabr. de săpun «Stela» cu Ad-ția financ. Ilfov*, fiscal.

Idem: *Ad-ția financiară Argeș cu Z. Ștefănescu*, fiscal.

Tribunalul județului Covurlui, s. II: *Ștefania Nicolau cu Theodosia I. Gheorghiu și alții*, cu o *Observație* de d. D. Alexandresco.

Informație.

Actele făcute de interzis în urma ridicării interdicției sunt valabile, independent de publicațiunea prescrisă de art. 457 C. civ.

Trebue să arăt de la început că în contra părerii ce susțin am în aparență textul art. 457 C. civ. și în realitate o deciziune a Inaltei Curți No. 102/901, publicată în *Curierul Judiciar* No. 31 din același an.

Pe de o parte, art. 457 spune: «Interdicțiunea încetează de o dată cu cauzele ce au determinat-o; «cu toate acestea nu se va putea pronunța desființarea ei de cât observându-se formalitățile «prescrise pentru a ei pronunțare și interzisul «nu va putea reintra în exercitarea drepturilor «sale, de cât după ce se va pronunța și publica «hotărîrea pentru a ei desființare».

Pe de altă parte, Inalta Curte, în citata deciziune, în care din eroare îmi atribue o opinie alta de cât cea emisă în concluziile mele scrise, hotărăște că lipsa publicității cerute de art. 457 are de efect nulitatea actelor făcute înaintea îndeplinirii acestei formalități.

Dispozițiunea din art. 457, zice Curtea, a luat-o legiuitorul prin derogare la dreptul comun, după care hotărîrile judecătorești, fiind declarative de drepturi, au efect retroactiv; această derogare, a făcut-o atât în interesul interzisului, pentru ca nu cum-va acesta, reintegrat în drepturile sale, să se grăbească și risipi averea, cât și în in-

teresul terților ca să știe că numai de la data publicării pot contracta în mod valabil cu fostul interzis.

* * *

Dacă ne mărginim numai la relațiunile date de Inalta Curte, e ușor să vedem că ele nu sunt de loc convingătoare.

Prima rațiune că legiuitorului i-a fost teamă de prodigalitatea fostului interzis e absolut nefondată. Hotărîrea dată azi se poate publica în 5—6 zile, pe când actele de înstrăinare s'ar face mai greu, fie din cauza formalităților întru cât-va, fie din cauza dificultății de a găsi persoane cu care să poată contracta. Legiuitorul nu și-ar fi ajuns la un asemenea scop, căluzit de așa temeri, de cât ficsând un termen de trecut între hotărîre și publicarea ei.

De alt-fel nici n'ar fi rezonabilă o asemenea temere, când prin hotărîre judecătorească definitivă interzisul e declarat capabil și ca atare recunoscut discernământul lui; să credem că legiuitorul a lipsit de la respectul hotărîrilor judecătorești și că a avut presupuneri în contra adevărului consfințit prin ele e nepermis.

Dar se va zice: interzisul, după capacitarea sa, poate cădea victimă unei violențe, unui dol; răspundem: legea îi dă ca ori-cărei persoane capabile mijlocul de a anula convențiunile smulse ast-fel.

A doua rațiune că publicitatea e prescrisă în folosul terților pleadează singură în contra deciziunei Curței. În adevăr, dacă e numai acest interes, e cert că numai interzisul nu poate invoca art. 457. Ca să-l invoace terții e imposibil, fiind contra intereselor lor.

Noi vom arăta mai jos că numai interesul terților nu l'a avut în vedere art. 457.

* * *

Distinsul nostru jurisconsult, d-l D. Alexandresco, e tot de părerea Inaltei Curți; d-sa e, de alt-fel, sprijinitorul formalității publicității în privința tuturor actelor care privesc starea și capacitatea persoanelor. În ce privește art. 457, d-l Alexandresco crede că în acest text legiuitorul a

voit să fie consecințe cu principiul pus în art. 448, după care efectele interdicțiunii nu încep de cât tot de la publicarea hotărârii de interdicție.

Această consecință credem că nu e justificată, căci după cum se va vedea e mare deosebire între un caz și altul.

* * *

Noi nu tăgăduim că, în materia interdicției, legiuitorul derogă de la dreptul comun, însă întru atât numai că nu putea da hotărârilor în această materie efect retroactiv; nu putem însă conveni că actele făcute în urma ridicării interdicției ar fi nule, după cum nu am putea crede că actele făcute după pronunțarea interdicției ar putea fi valabile, din cauza lipsei de publicitate.

În adevăr, luând în primul rând textul vedem că la textul art. 512 francez, art. 457 român intercalează cuvintele «și publica»; de ce a făcut-o?

E ușor s'o știm dacă citim și art. 422, 423, 432 relative la emancipațiune unde de asemenea legiuitorul prescrie formalitatea publicațiunii pe care n'o găsim în art. 477, 478 și 486 C. francez.

Comparând toate aceste texte ne putem convinge că legiuitorul român, copiind textele franceze, numai din dorința de a face publice ori-ce schimbări în starea persoanelor adaugă cuvintele *se va publica*, fără să dea acestor adause vr'o altă importanță specială; n'a băgat însă bine de seamă că era textul art. 457, în care intercalând pur și simplu cuvintele «și publica» putea da loc la discuție din cauza relei așezări în mijlocul textului.

E mult mai probabil că așa trebuie să fie, când e știută graba cu care s'a alcătuit codicele noastre.

A se face o apropiere între cazurile prevăzute de art. 432 și 448 ca cele prevăzute de art. 422, 423 și 457, pentru ca prin analogie să se tragă aceleași consecințe, nu e drept.

În art. 432 și 448 e vorba de o *capitis diminutio* și era periculos ca aceasta să nu se știe; trebuia legiferat deci că, din momentul publicării, actele interzisului și fostului emancipat să fie nule *de drept*; aceasta nu înseamnă însă, după cum am mai spus-o și după cum spune și Laurent (vol. V, No. 283), că actele făcute înainte de publicare trebuie să fie valabile.

Art. 457 ca și art. 422 și 423 se ocupă tocmai de ipoteza contrarie, când incapabilul devine capabil, cas pentru care publicațiunea nu are nici un interes capital.

În art. 422 se zice: *emancipațiunea... se va publica*; în art. 423 de asemenea: *incuviințarea emancipațiunii se va publica*; nu vedem însă nică-eră mai departe vr'o dispoziție după care efectele declarațiunii de emancipare să fie suspendate până la publicarea ei.

Fiind identitate de situațiuni, putem, cu drept cuvânt, conchide că și în art. 457 legiuitorul n'avea nici motiv, nici interes să prescrie publicitatea de cât ca o recomandațiune, la care numai emancipatul și fostul interzis au interes să se conforme, nu în scop de vr'o protecție legală, cum e în art. 432 și 448, ci într'un scop pur platonice, acela de a și facilita posibilitatea de a contracta.

Laurent (t. V, No. 334) spune că *n'ar fi rău* să se publice și ridicarea interdicției... «*puisque l'incapacité a été rendue publique, il conviendrait aussi d'avertir les tiers que la personne interdite a cessé d'être incapable et qu'elle a repris l'exercice de ses droits*».

Dorința i-a fost implinită căci prin legea din 16 Martie 1893 (1) se modifică art. 897 din procedura franceză ast-fel: «*les demandes en main-levée d'interdiction ou de conseil judiciaire seront soumises, quant à l'instruction et au jugement et quant à la publicité de la décision aux mêmes règles que les demandes en interdiction ou nomination de conseil*».

E drept a nu se deduce din aceste dispozițiuni consecințele grave care se trag la noi din art. 457.

Starea și capacitatea persoanelor nu pot depinde de formalitățile de publicitate pe care legea le prescrie pentru actele care constată această stare și capacitate.

După cum spun și Laurent mai sus și după cum rezultă din dezvoltările noastre, publicitatea prescrisă de art. 457 e într'un scop pur platonice. Urmărind însă un așa scop cu publicitatea, nu e nici logic nici înțelept ca în lipsa acesteia să se anuleze actele făcute de fostul interzis în deplinătatea minții sale ci e pur și simplu absurd.

E, deci, la locul său să conchidem cu o regulă de logică juridică pe care ne-o dă Berriat Saint Prix (2): *legiuitorul e presupus că în legile sale s'a conformat rațiunii, naturei lucrurilor iar nici de cum că a pus dispoziții inutile, absurde, imorale.*

N. D. Chirculescu
Advocat — Focșani

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 5 Aprilie 1902

Președenția D-lui GR. LAHOVARI, Președinte

G. G. Burghilea cere ștergerea din listele electorale din col. I de Cameră și Senat a d-lui Al. V. Miculescu

Drept electoral. — Cens. — Paraferna. — Dacă poate servi soțului drept cens. — (Art. 3 și 8 din legea electorală).

(1) Sirey, *Lois annotées*, 1893, pag. 550.

(2) *Manuel de logique juridique*, pag. 47, § 43.

Contribuțiile ce soția plătește pentru averea sa parafernala nu pot servi soțului ca cens electoral.

Decisiunea 71/902.— Admis apelul făcut de G. G. Burghilea contra sentinței electorale cu No. 66/902 a trib. Dorohoi și ordonat ștergerea d-lui Al. V. Miclescu din listele electorale ale col. I de Cameră și Senat, neavând censul cerut de lege.

Curtea,

Ascultând pe d-l Burghilea în dezvoltarea motivelor de apel și pe d-l Al. V. Miclescu, intimat, în combateri;

Deliberând, și

Având în vedere că apelantul cere ca reformându-se sentința trib., să se ordone ștergerea d-lui Al. V. Miclescu din listele electorale ale col. I de deputați și senatori din jud. Dorohoi;

Considerând că din actele prezentate se constată că contestatul Al. V. Miclescu nu întrunește condițiunile art. 3 și 8 din legea electorală, de oare-ce moșia Ionășani, pentru care plătește contribuțiunile, în baza cărora a fost înscris de tribunal, fiind avere parafernala a soției sale, acele contribuțiuni nu pot servi ca cens electoral;

Că întru cât nu s'a probat azi cu nimica că d-l Miclescu este proprietar al verii-unui imobil urban sau rural în județul Dorohoi, urmează să fie șters din listele electorale ale acestui județ;

Că așa fiind apelul este fondat;

Pentru aceste motive, admite apelul și ordonă ștergerea, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secț. II

Audiența de la 22 Aprilie 1902

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Nicolae Vălcu cere ștergerea d-lui Chr. Sulioti din listele electorale ale județului Brăila

Drept electoral. — Reclamații. — Contestații. — Dacă alegătorii dintr'un colegiu pot face contestații pentru alte colegii. — (Art. 45 și 46 din legea electorală).

Numai alegătorii colegiului respectiv au dreptul a face reclamații și contestații asupra întocmirii listelor acelor colegii iar nu și alegătorii străini de acest colegiu.

Decisiunea 147/902.— Respins apelul făcut de Nicolae Vălcu, contra sentinței electorale a trib. Brăila, s. I, No. 124/902, și menținut înscrierea d-lui Chr. Sulioti în listele electorale ale jud. Brăila.

S'a ascultat recurentul Neculaiu Vălcu și contestatul Christache Sulioti.

Curtea deliberând și

Având în vedere că din combinațiunea art. 45 și 46 din legea electorală ca și din întreaga economie a acestei legi, rezultă că numai alegătorii colegiului respectiv au dreptul a face reclamațiuni și contestațiuni asupra întocmirii listelor aceluși colegii, iar nu și alegătorii streini de acest colegiu;

Considerând în specie, că apelantul care cere dinaintea Curții ștergerea din listele electorale a lui Christache Sulioti pe anul curent, nu a dovedit cu nimic Curței că densusul este alegător, calitate care nu i dădea dreptul de a contesta înscrierea acelei persoane în liste;

Că prin urmare apelul său din acest punct de vedere are a fi respins;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul, etc.

Audiența de la 18 Septembrie 1902

Președenția D-lui C. C. ȘTEFĂNESCU, Consilier

Iancu Albăstroiu zis Petcu Constantin

Curte cu jurați. — Identitatea acusatului în cas de disparițiune mai înainte de a fi condamnat. — Dacă ea are a fi constatată numai de judecătorii Curței cu jurați, sau de comisiunea juriului. — (Art. 335 și urm. și art. 484 și 485 Pr. pen.).

In cas de disparițiune a unui acusat mai înainte ca vre o condamnățiune să fi fost pronunțată asupra sa, judecarea sa urmează a se face conform art. 335 și urm. din Procedura penală, iar tăgăduirea identității persoanei lui cu aceea prevăzută prin decisiunea Camerei de punere sub acuzare, constituie un adevărat mijloc de apărare și ca atare, trebuie a fi cercetat de comisiunea juraților, iar nu numai de judecătorii Curței cu jurați.

Dispozițiunile art. 484 și 485 din Procedura penală, care dă în competența judecătorilor, de a statua, fără asistența juriului, asupra identității unui acusat, se aplică numai în cazul când un condamnat a scăpat din închisoare, și în urmă a fost prins.

Decisiunea 1023/902.— Casată, decisiunea Curței cu jurați din Dolj cu No. 21/902 dată în cauza lui Iancu Albăstroiu zis Petcu Constantin.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. M. Buiuciu;

Pe d-l procuror în conclusiuni.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare ridicat din oficiu relativ la faptul că judecătorii Curței, fără asistența juriului, a statuat asupra identității acusatului, și prin decisiunea dată în această privință a suspendat cursul justiției;

Având în vedere decisiunea judecătorilor Curței cu jurați supusă recursului;

Considerând că, dacă prin art. 484 și 485 din procedura penală, se dă în competența judecătorilor Curței cu jurați de a statua fără asistența juriului asupra identității unui acusat și a pronunța o decisiune în această privință, această procedură însă nu poate fi urmată de cât în cazul când un condamnat a scăpat și în urmă a fost prins, ast-fel precum rezultă atât din intitulatul capitolului III titlul IV din Procedura penală, cât din și dispozițiile articolelor ce el conține;

Considerând că în specie nefiind vorba de un condamnat scăpat și reprins, ci de un acusat fugit mai înainte ca vre-o condamnățiune să fi fost pronunțată în contra lui, judecarea acestui acusat urma a se face conform art. 335 și următorii din Procedura penală, iar tăgă-

duirea identității persoanei lui cu aceia prevăzută prin deciziunea Camerei de punere sub acuzare constituia un adevărat mijloc de apărare și, ca atare, trebuia a fi cercetat de comisiunea juraților;

Considerând că aceasta fiind starea de fapt și de drept când judecătorii Curței cu jurați din Dolj, cărora li se deferise spre judecare crima de tâlhărie imputată recurentului, a procedat singuri la stabilirea identității recurentului în împrejurările sus arătate, și în acelaș timp prin deciziunea dată a suspendat cursul justiției, a depășit dreptul acordat de lege în asemenea materie și a săvârșit un adevărat exces de putere, pronunțând o deciziune isbită de nulitate.

Pentru aceste motive, Curtea, anulează, etc.

Audiența de la 26 Martie 1902

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Dr. G. Patzelt cu Ad-ția financiară de Tutova, recurs fiscal

Contribuții directe. — Patentă. — Când se plătește această dare. — Moară. — Proprietar de moară ce macină numai pen'ru casa sa. — Dacă poate fi impus la patentă. — (Art. 1 din legea patentelor).

Sunt impuși la plata impositului patentei numai acei cari exercită un comerț sau o industrie.

Ast-fel proprietarul unei mori care macină numai pentru trebuințele casei sale, nu face comerț și deci nu poate fi impus la darea patentei pentru moara sa.

Decisiunea 633/902. — Casată deciziunea comisiunei de apel din jud. Tutova No. 16/902, în urma recursului făcut de Dr. G. Patzelt, în proces cu fiscal.

Curtea,

Ascultând pe d-l D. Comșa din partea recurentului Dr. G. Patzelt, în dezvoltarea motivelor de recurs; și Pe d-l Grecescu, din partea fiscalului, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivelor de casare că în mod ilegal a fost supus la patentă pentru moara după moșia sa, de oare-ce, nu macină de cât pentru trebuințele sale.

Considerând că conform art. 1 din legea patentelor, sunt supuși la acest imposit numai acei cari exercită un comerț sau industrie;

Că în speță recurentul a dovedit la comisia de apel cu certificatul primăriei comunei Buda, că moara după proprietatea sa nu macină la nici un locuitor cu vamă sau plată, ci numai pentru trebuințele proprietății, și comisia de apel a motivat că această distincțiune nu este basată pe nici un text de lege;

Considerând că dacă un proprietar are moară și macină numai pentru trebuințele sale nu se poate zice că face un comerț sau o industrie cu această moară, pentru a fi supus la plată de patentă, de oare-ce în asemenea cas, nu este speculațiunea, care caracterizează un act de comerț;

Că totuși comisia de apel, impunându-l la plată de patentă, a comis un exces de putere și a violat principiul ce rezultă din dispozițiunile art. 1 din legea patentelor;

Că deci motivul fiind fondat are a se admite.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Audiența de la 20 Martie 1902

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Directorul fabricii de săpun «Stela» cu Ad-ția financiară de Ilfov, recurs fiscal

Contribuții directe. — Taxa de 5% asupra salariilor. — Fabricii. — Persoanele tehnice plătite cu un salariu fix lunar sau anual — (Art. 1 din legea de la 16 Decembrie 1899).

Sunt impuși la taxa de 5% asupra retribuțiilor lunare sau anuale toți impiegiții diferitelor stabilimente și întreprinderi particulare de comerț, industrie și utilitate publică, esceptându-se lucrătorii, calfele și simplii vânzători.

Ast-fel persoanele tehnice din fabrici cari au specialitatea de a combina materiale și a da forma lucrului, și plătite cu un salariu fix anual ce depășește suma de la care începe a se percepe taxa de 5%, nu pot fi considerate ca simpli lucrători și dar nu pot fi scutite de această taxă.

Decisiunea 514/902. — Respins recursul făcut de Directorul fabricii de săpun Stela, contra decisiunei comisiunei de apel din jud. Ilfov No. 1048/902 în proces cu fiscal.

Curtea,

Ascultând pe d-l D. Neagu, din partea recurentului Directorul fabricii de săpun Stela, în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l Grecescu, din partea fiscalului, în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare, că rău, lucrătorii din fabrica Stela au fost impuși la taxa de 5% asupra salariilor.

Având în vedere că prin art. 1 paragr. C. din legea de la 16 Decembrie 1899, sunt supuși la taxa de 5% asupra retribuțiilor lunare sau anuale, toți impiegiții diferitelor stabilimente și întreprinderi particulare de comerț, industrie și utilitate publică esceptându-se lucrătorii, calfele și simplii vânzători;

Considerând în specie că, comisia de apel pentru a confirma impunerea comisiunei comunale, constată în fapt că persoanele impuse de la fabrica Stela, nu sunt lucrători cu brațele, ci persoane tehnice cari au specialitatea de a combina materiale și a da forma lucrului, plătiți cu salariu fix anual între 2000 și 3000 lei anual;

Că aceste constatări de fapt, ne putând fi censurate de această Curte, recursul e neintemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

Audiența de la 5 Martie 1902

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

A-ția financiară a jud. Argeș cu Z. Ștefănescu, recurs fiscal

Contribuții directe. — Patentă — Zalhanele. — Zalhanelele ce sunt impuse la patentă. — Cele scutite de această taxă.

Zalhanalele din orașele ce nu sunt capitale de județ nu sunt impuse la nici o patentă, la această taxă fiind impuse numai zalhanalele de pe lângă orașele de căpeteniă București, Iași, Galați, etc. (la o taxă fixă de 74 lei și 08 bani) și acelea după lângă celelalte capitale de județ (la o taxă fixă de 55 lei și 55 bani),

Decisiunea 178/902. — Respins recursul făcut de Administrația financiară a județului Argeș contra decisiiei comisiei de apel a aceluși județ No. 72/902 în proces fiscal cu Z. Ștefănescu.

S'a ascultat d-l Chr. Grecescu delegatul fiseului în desvoltarea motivelor de casare în lipsa intimatului.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare «că intimatul trebuia impus la patenta pentru zalhana».

Considerând că după tabela anexată la legea patentelor tabela B sunt impuse numai două categorii de zalhanele: acelea de pe lângă orașele de căpetenie com. București Iași, Galați etc. cu taxa fixă de 74 lei 08 bani și acelea de pe lângă celelalte capitale cu taxa de 55 lei și 55 bani;

Că de aci rezultă că zalhanalele din orașele care nu sunt capitale de județ nu sunt impuse la nici o patentă;

Considerând că întru cât este constant în speță că se cere impunerea intimatului ca zalhanagiū în orașul Curtea de Argeș, care nu este capitală de județ, cu drept cuvânt comisia de apel a respins o asemenea cerere;

Că decisiunea comisiei de apel se susține pe textul legii, orî cari ar fi motivele pe cari se întemeiază, întru cât chiar dacă ar fi stabilit că intimatul este zalhanagiū în sensul legii, după cum susține fiseul, totuși zalhanagiū din celelalte orașe care nu sunt capitale de județ nu sunt supuși după lege la nici o patentă;

Că prin urmare motivul este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUI, Secția II

Audiența de la 28 Februarie 1902

Președenția D-lui S. U R L Ă Ț E A N U, Președinte

Ștefania Neculau cu Theodosia I. Gheorghiu și alții

Successiune. — Mostenitor rezervatar. — Atingerea rezervelor prin dispozițiile defunctului. — Acțiune în reducere. — Instrăinarea de către donatar a bunurilor dăruite cu atingerea rezervelor. — Imposibilitatea de a se putea exercita de moștenitorii rezervatarii acțiunea în revendicare contra terților detentori. — Suprimarea art. 929 din Codul civil francez. — Modificarea principiului înscris în art. 930 C. fr.—(Art. 855 C. civil român.)

Acțiunea în revendicare sau în reducere nu poate, după Codul român, fi introdusă contra terțiului detentor a unui imobil succesoral, dăruit cu violarea rezervelor, și instrăinat de donatar înaintea deschiderii moștenirii. Art. 930 din Codul civil francez, care încuviințează, în asemenea caz, acțiunea în reducere sau în revendicare nu numai în contra donatarului, dar și în contra celor de al treilea detentori de imobile succesoriale, dăruite și instrăinate de donatar, de câte ori acest din urmă este insolubil, a fost, în adevăr, pentru rațiuni economice, modificat de legiuitorul nostru prin art. 855 C. civ., în sensul că acțiunea în reducere nu poate fi exercitată, de cât în contra donatarului, nici-odată însă în contra celor de al treilea detentori; numai donatarul fiind obligat, în cas de instrăinare a bunurilor dăruite, să facă raportul excedentului peste partea disponibilă, fără ca la aceasta să poată fi obligat și terțiul detentor al bunurilor instrăinate de donatar.

Această modificare însemnată a legiuitorului român rezultă nu numai din textul clar și precis al art. 855, care se vede redactat întotdeauna deosebit de acel corespunzător francez, dar și din împrejurarea că Codul român n'a mai reprodus dispoziția art.

929 din Codul francez, care declară descărcate de sarcinele înființate de donatar imobilele pe care rezervatarii le-ar revendica de la terți detentori; și legiuitorul român nici nu avea, de altminterlea, nevoie de a mai reproduce această dispoziție, tocmai pentru că n'a acordat moștenitorilor rezervatarii acțiunea în reducere sau în revendicare contra terților detentori.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Ștefania Neculau, casnică din Galați, str. Cojocariu, prin petițiunea înregistrată la No. 8966/901, contra lor: Teodosia I. Gheorghiu, casnică din Galați, str. Movilei, Ioana și Dumitru Arghiru, din București, calea Plevnei 282, și Tereza Ghijiska, din Galați, str. Lozoveni, având de obiect revendicarea averii rămasă pe urma lui Gh. Sava, și anularea actelor de donațiune și vânzare, autentificate de acest tribunal sub No. 569/901, 1246/93 și 128/97;

Având în vedere și cererea în garanție făcută de Tereza Ghijiska, prin petițiunea înregistrată la No. 315/902, contra lor: Ștefan Neculau, Ioana și Dumitru Arghiru;

Având în vedere desbaterile urmate și actele prezentate din care rezultă, în fapt, următoarele: Armenia, văduva lui Gh. Sava, a dăruit la anul 1890, cu act în regulă, nororii sale, Theodosia I. Gheorghiu (Sava), locul din acest oraș, Galați, str. Movilei, 63, cu casele aflate pe el; Theodosia Gheorghiu, la rândul ei, a dăruit o parte din acest loc uneia din ficei sale Ioana, cu ocaziunea căsătoriei ce a contractat în anul 1893; iar restul l'a vândut, la 1897, aceleiași Ioana și soțului său Dumitru Arghiru; numiții au fost, însă, expropriati de întregul imobil, la 1900, în urma urmăririi silite exercitate de d-na Tereza Ghijiska, asupra căreia s'a și adjudecat, cum dovedește ordonanța No. 6202/900;

Având în vedere că acest imobil se revendică astăzi de Ștefania Neculau, care susține că a fost proprietatea lui Gheorghe Sava, bunicul ei după tată; și că, în urma săvârșirii sale din viață, soția lui Armenia, fără nici un drept, l'a instrăinat, prin actul de donațiune autentificat de acest tribunal, sub No. 569/90, către norăsa Tudosia; că spre a dovedi dreptul de proprietate a lui Gh. Sava, s'a referit la actul comisiei de înfrumusețare a orașului Galați, No. 1590, din 25 Noembrie 1857;

Considerând că acest act, departe de a stabili în favoarea lui Gheorghe Sava, dreptul de proprietate pe care l'invocă reclamanta, dovedește, din contra, că numitul, de și cumpărase de la comisia de înfrumusețare locul din strada Movilei, însă nu plătiase prețul, așa că s'a rescumpărat de a doua oară de văduva sa Armenia, căreia comisiei i-a eliberat actul de proprietate;

Considerând că din moment ce locul era al Armenei, motivul ce se invocă pentru anularea actelor de instrăinare, în baza cărora el a trecut din patrimoniul ei în acela a d-nei Tereza Ghijiska, care l' deține în timpul de față, devine nefondat;

Având în vedere susținerea reclamantei, că chiar așa fiind, Armenia totuși nu poate dispune cu titlul gratuit de întregul imobil, întru cât, la moartea ei, a lăsat doi moștenitori descendenți, pe Ioana Arghiru și pe dânsa, reclamanta Ștefania Neculau, amândouă ficea a unui copil mort mai dinainte, I. Gheorghiu (Sava); că prin urmare, donațiunea făcută Tudosiei Gheorghiu, depășind partea disponibilă prevădută de art. 841 și urm. C. civ. cată să fie redusă la această parte, conform art. 847 C. civ.;

Considerând, însă, că la această cerere, pârâta Tereza Ghijiska opune dispozițiunile art. 855 C. civil, din care rezultă că acțiunea în reducere nu se poate intenta în contra terțiului detentor al unui imobil succesoral. În adevăr, articolul corespunzător din Codul Napoleon, 930, prevede în mod formal că moștenitorii rezervatarii

pot să exercite acțiunea în reducere sau revendicare, nu numai contra donatarului, dar și în contra celor de al treilea deținători al unui imobil succesoral, cuprins în donațiune și înstrăinat de donatar, în cazul când acesta din urmă e insolubil. În acest mod, Codul Napoleon a căutat să ocrotească atât drepturile rezervatarilor, cât și acele ale terților achizitori. Legiuitorul nostru, însă, probabil pentru motive de rațiuni economice, a creat o regulă de drept deosebită de aceea care există în Codul Napoleon, și sacrificând cu desăvârșire interesul rezervatarilor, de a căror bunuri s'a dispus prin donațiune, n'a supus la reducere de cât pe donatar, obligându-l pe el singur și numai pe el, în cazul când a înstrăinat bunurile dăruite, să facă raportul excedentului peste partea disponibilă, fără a obliga la aceasta și pe cel de al treilea detentor;

Că aceasta a fost intențiunea legiuitorului român, rezultă atât din textul clar și precis al art. 855, care se vede redactat în totul deosebit de acel corespondent din legea franceză, cât și din împrejurarea că dînsul n'a mai reprodus dispozițiunile art. 929 francez, care declară descărcate de sarcinele înființate de donatar, imobilele pe care erezii rezervatari le-ar revendica de la terții deținători; și dacă nu le-a reprodus este pentru simplul motiv că nu avea nevoie s'o facă, tocmai fiind-că n'a acordat moștenitorilor rezervatari acțiunea în reducere sau revendicare și în contra celor de al treilea detentori;

Că așa fiind în specie, reclamanta cată să și liquideze pretențiunile sale față de donatara Theodosia Gheorghiu, iar acțiunea de față urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

Pentru aceste motive, în virtutea legii, hotărăște, respinge ca nefondată acțiunea intentată de Ștefana Neculau, etc.

(ss) G. Urlăteanu, Eug. Bonache

p. Greffier (s) Eug. Dem. Zăgănescu.

Observație.—Sanctiunea neapărată a atingerii rezervei este acțiunea în reducere.

De câte-orî, deci, liberalitățile defunctului vor întrece partea disponibilă, de atâtea orî donatarii sau legatarii vor restitui acest excedent moștenitorilor rezervatari, pentru-că defunctul a făcut, în asemenea caz, ceea ce legea nu i permitea și a dispus de o avere, care trebuie să parvie intactă și neatinsă moștenitorilor săi.

În regulă generală, atât reducere donațiilor cât și a legatelor se face în natură, *in re*, *ex ipsa substantia patris* (L. 36, Cod., *De inofficioso testamento*, 3, 28). Moștenitorul rezervatar avînd, în adevăr, un drept real, dreptul de moștenire asupra obiectelor dăruite sau legate, și rezerva lui fiind o parte din moștenirea abintestat (*pars hereditatis*)⁽¹⁾, el nu poate fi silit a primi echivalentul în bani (art. 736). Acest principiu, care rezultă atât din art. 770 cât și din art. 851, este aplicabil atât mobilelor cât și imobilelor, de câte orî ele se găsesc încă în mânele donatarului, pentru-că legiuitorul nu mai face, în această privință, deosebirea pe care el o face în privința raportului (art. 764, 765, 772).

(1) «*La porzione legittima e quota di eredità*», dice art. 808 din Codul italian.

Principiul reducerii *in re* (în natură) suferă, însă, următoarele excepțiuni:

1° În cazul art. 851, adică când donațiunea excesivă, supusă reducerii, a fost făcută unui descendent cu scutire de raport. În acest caz, descendentul, în loc de a da înapoi *in natură* partea care întrece porțiunea disponibilă, este în drept a scădea această parte din ceea ce i se cuvine ca moștenitor rezervatar, dacă în moștenire există bunuri de aceeași natură spre a fi atribuite comoștenitorilor săi. În acest caz, reducere nu se face în natură, conform principiului general, ci prin luare mai puțin, soluție care era admisă și la Romani (Nov. 92, cap. 1, Pr., *in medio*), pentru-că descendentul donatar păstrează, cu titlu de rezervă, porțiunea pe care el ar fi trebuit s'o aducă în moștenire, luând până în concurența acestei porțiuni cu atât mai puțin din bunurile nedisponibile, care se găsesc în moștenire. Acest mod de reducere este, pe de o parte, folositor descendentului donatar, iar pe de alta, nu aduce nici o jignire comoștenitorilor săi, fiind-că, în ipoteza noastră, există alte bunuri de aceeași natură din care se vor compune loturile lor.

Unii aplica prin analogie art. art. 851 și la descendenții legatari, cari ar fi fost scutiți de raport, cu-toate că acest text vorbește numai de descendentul donatar⁽²⁾. Reducere prin luare mai puțin, aplicabilă donațiilor, fiind însă o excepție de la principiul general, după care ea trebuie să se facă în natură, nu poate fi întinsă prin analogie la legatari⁽³⁾.

2° A doua excepție la principiul reducerii în natură o găsim în art. 770, care completează art. 851⁽⁴⁾. În adevăr, când donațiunea excesivă, făcută cu dispensă de raport, are de obiect un imobil⁽⁵⁾, și când în moștenire nu exista bunuri

(2) Cpr. Arntz, II, 1818. C. Gand, *Pasicrisie belge*, 1878, 2, 204.

(3) T. Huc, VI, 178. C. Caen, D. P. 81. 2. 209.

(4) De și art. 770 se vede așezat în secția, care se ocupă despre raporturi, totuși este generalmente admis că cuvîntul *raport* este impropriu întrebuintat în acest text, ca și în art. 845, și că art. 770, care prevede cazul când ascendentul a dat descendentului său un imobil cu dispensă de raport, nu are în vedere un caz de raport propriu zis, ci un caz de reducere. (V. Planiol, III, 2285 și 3125; nota 1; T. Huc, V, 386, și autorii citați în t. IV a Coment. noastre, p. 385, nota 4). De aceea, locul adevărat a art. 770 este în secția care se ocupă despre reducere, alături de art. 851. Ambele texte completându-se unul prin altul, art. 892 din Anteproiectul de revizuire, elaborat de Laurent, le contopește cu drept cuvînt la un loc.

(5) Textul nostru nu vorbește în § 1, ca acel francez (art. 866) și acel italian (art. 1022), de donațiunea unui imobil, însă din § 2 a acestui text (770) rezultă că legiuitorul a înțeles a vorbi de darul unui imobil. Eliminarea cuvîntului *imobil* din § 1 al art. 770 nu presintă deci, nici o modificare de la textul francez.

de aceeaș natură, care să intre în loturile comostenitorilor, pentru a se ști dacă reducțiunea urmează să se facă în natură, trebuie să distingem cazul în care reducțiunea în natură este cu puțință, fără deprecierea imobilului, de acela în care reducerea în natură aduce o depreciere reală imobilului. În cazul întâi, reducțiunea se va face în natură (art. 770, § 1); în cazul al doilea, adică când reducțiunea aduce o depreciere imobilului, art. 770 face aplicarea regulei: *pars major ad se trahit minorem*; ceea ce înseamnă că dacă partea imobilului, supusă reducțiunii (excedentul), trece peste jumătatea din valoarea întregului imobil, donatarul va aduce întregul imobil în moștenire, rămânând ca, în asemenea caz, el să preleveze, adică să ia mai întâi din masă valoarea părții disponibile la care el are drept.

Dacă, din contră, partea imobilului supusă reducțiunii este mai mică de cât cea-l'altă parte, donatarul poate să păstreze imobilul în întregimea lui, rămânând ca el să despăgubească pe comostenitorii săi, luând cu atât mai puțin din moștenire, său dându-le în bani valoarea părții, care trece peste partea disponibilă (art. 770, § 2)⁽⁶⁾.

3° A treia excepție la principiul reducțiunii *in re* rezultă din însuși natura lucrurilor.

În adevăr, toți autorii admit că de câte-orî donațiunea reductibilă a avut de obiect lucruri menite a fi consumate său vândute, donatarul se va libera restituind o cantitate de lucruri de aceeași specie, calitate și cantitate, soluție care se va aplica și în caz când lucrurile dăruite au perit prin culpa donatarului⁽⁷⁾.

4° În fine, ultima excepție la principiul reducțiunii în natură, cea care face obiectul sentinței trib. de Covurlui ce publicăm astă-zi, o găsim în art. 855, care prevede ipotesa în care bunurile dăruite au fost înstrăinate de donatar, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, înainte deschiderei moștenirii.

Am văzut cum se face reducțiunea de câte-orî bunurile dăruite se găsesc în mâna donatarului. Ce trebuie să decidem în caz când acest din urmă a înstrăinat bunurile supuse reducțiunii?

Reservatarii au ei acțiune contra terțiilor detentori? Textul francez are, în această privință,

(6) După cât vedem, legiuitorul a prevăzut numai cazul în care excedentul, adică ceea ce trece peste partea disponibilă, este mai mic său mai mare, de cât jumătatea din valoarea imobilului. Deci, de câte orî excedentul va fi egal cu jumătatea din valoarea imobilului, caz neprevăzut de lege, se va aplica dreptul comun, adică imobilul se va vinde prin licitație, și prețul va fi împărțit între coproprietari. Cpr. Baudry, II, 282. T. Huc, V, 386. Cu toate acestea, chestiunea este controversată. Veți autorii citați *pro* și *contra*, în tom. IV al Coment. noastre, p. 389, nota 4.

(7) Cpr. T. Huc, VI, 178. T. Tiry, II, 352. Veți și autorii citați în t. IV a Coment. noastre, p. 389, nota 2.

următoarea dispoziție: «Acțiunea în reducțiune, său în revendicare, va putea fi exercitată de moștenitori contra terțiilor detentori a imobilelor făcând parte din donațiuni, și înstrăinate de către donatori, în acelaș mod și în aceeaș ordine ca în contra însuși donatarilor, după ce mai întâi se va discuta în mod prealabil bunurile lor. Această acțiune se va exercita, după ordinea datelor înstrăinărilor, cu începere de la înstrăinarea cea mai recentă»⁽⁸⁾.

După acest text, moștenitorul rezervatar, care exercită acțiunea în reducțiune, poate, deci, să revendice imobilele dăruite de la terții detentori, însă numai atunci când donatarul, care a înstrăinat averea dăruită, este insolubil.

Cu chipul acesta Codul francez a căutat să împace, după cum spune tribunalul, toate interesele, atât acel al rezervatarilor cât și al terțiilor achisitori.

Donatarul are el cu ce plăti valoarea bunurilor dăruite și înstrăinate, el va restitui rezervatarilor acea valoare, de și, după rigoarea principiilor, ar fi trebuit ca ei să poată cere rezerva lor în natură de la cei de al treilea, întocmai ca și de la însuși donatarul; este el din contră insolubil, rezervarii nu vor rămânea păgubași; căci, în asemenea caz, ei vor putea să revendice bunurile de la cei de al treilea. În loc de această dispoziție, care până la un punct oare-care se justifică, ce a făcut legiuitorul nostru? Sacrificând cu desăvârșire interesul rezervatarilor, de a căror lucruri s'a dispus prin donațiunea supusă reducțiunii, el a ocrotit numai interesul terțiilor, de și ei nu puteau dobândi de cât un drept reductibil, așa precum îl avea în patrimoniul său însuși donatarul, obligând pe autorul înstrăinării a plăti comostenitorilor săi în bani, iar nu în natură, partea care ar întrece cotitatea disponibilă, după valoarea ce lucrurile aveau în momentul deschiderei moștenirii, adică a morței dăruitorului; de unde rezultă că, la caz de insolabilitate a donatarului, rezervarii nu vor lua nimic, fiind-că, după sistemul legii noastre, ei nu pot nici-odată să revendice de la cei de al treilea lucrul dăruit, fie el mobil său imobil. Această soluție, admisă de tribunal prin sentința ce adnotăm, admisă altă dată și de Curtea din București⁽⁹⁾, se impune în legea noastră, cu toată părerea contrară a amicului nostru, D-I G. P. Pe-

(8) Unele legiuri străine cuprind dispoziții identice. Cpr. art. 1096 C. italian, 976 C. olandez, etc. Veți și art. 893 din Ante-proiectul de revisuire a lui Laurent. Veți însă art. 1502 din Codul civil portughez de la 1867, care are următoarea cuprindere: «Dacă imobilele nu se mai găsesc, în vremea revocării său reducțiunii, în mâna donatarului, acesta va restitui valoarea ce ele aveau în momentul donațiunii».

(9) Veți *Dreptul* din 1884, No. 35. Veți și o altă sentință a trib. Covurlui, *Dreptul* din 1897, No. 58.

trescu, care crede că, în caz de insolvabilitatea donatarului, rezervarii vor putea revendica bunurile înstrăinate de la cei de al treilea achizitori⁽¹⁰⁾.

Sistemul susținut de amicul nostru este cu desăvârșire inadmisibil și chiar contrar textului art. 855, care nu supune la reducere de cât pe donatar, obligându-l pe el singur, și numai pe el, să facă raportul excedentului peste partea disponibilă, fără a obliga la aceasta și pe cel de al treilea achizitor. Teoria contrară nu poate un moment fi susținută în fața textului pozitiv a art. 855, de oare-ce cu modul acesta nu s'ar mai interpreta legea, ci s'ar introduce în text cuvinte pe care legiuitorul le-a vădut în textul corespunzător francez, însă nu le-a reprodus, în scopul probabil de a consolida proprietatea în mâna terților achizitori. Codul francez, precum am spus-o mai sus, caută să impace toate interesele, atât acel al rezervatarilor cât și al terților, pe când Codul nostru, găsindu-se între două interese opuse, a sacrificat interesul moștenitorilor, ocrotind numai pe acel al terților. Cum că aceasta a fost intențiunea legiuitorului nostru, aceasta mai rezultă încă și din împrejurarea că dînsul nici nu a reprodus dispoziția art. 929 francez, după care imobilele revendicate de rezervarii de la terții detentori, se declară libere de ipotecă sau alte sarcine reale înființate de donatar, și nici avea nevoie s'o reproducă, pentru motivul foarte simplu că n'a acordat nici într'un cas moștenitorilor rezervarii acțiunea în revendicare contra celor de al treilea detentori de imobile succesoriale⁽¹¹⁾.

Așa dar, în resumat, iată sistemul admis de legiuitorul nostru: cât timp bunurile dăruite se găsesc încă în patrimoniul donatarului, reducțiunea se va face în natură, afară de excepțiile despre care am vorbit mai sus. În urma înstrăinării acestor bunuri, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, donatarul este personal obligat a plăti rezervatarilor valoarea lucrurilor înstrăinate de dînsul, după prețul ce ele aveau în momentul morții dăruitorului, iar nu după prețul ce ele aveau în momentul donațiunei, precum dispune art. 1502 din Codul civil al Portugaliei, de la 1 Iulie 1867⁽¹²⁾, fără ca cei de al treilea să poată întru nimic fi supărați (art. 855). Dacă donatarul este insolvabil, rezervarii nu vor lua nimic, ei neputînd nici într'un caz să se adreseze la cei de al treilea. Acest sistem era admis și în Codul

⁽¹⁰⁾ Veđi G. P. Petrescu, *Testamentele*, etc. p. 270.

⁽¹¹⁾ Toate aceste considerațiuni se găsesc foarte bine expuse în decizia mai sus menționată a Curței din București. V. *Dreptul* din 1884, No. 35.

⁽¹²⁾ Veđi supra nota 8.

Calimach. «Dacă primitorul darului, ȳice art. 1285 din acest Cod (952 C. austriac), va avea lucrul dăruit, sau dacă cu vicleșug se va fi lepădat de stăpînirea lui, se îndatorește a răspunde pentru aceasta nu numai el însuși, ci și moștenitorii lui; iar într'alt chip rămân nesupărați și el și ei»⁽¹³⁾.

Bun sau rău, acesta este sistemul legii noastre, și trebuie, cu această ocaziune, să observăm că art. 855 este în perfectă armonie cu art. 765, după care, în materie de raport, comoștenitorii donatarului n'aũ, de asemenea, acțiunea în revendicare contra celor de al treilea, atunci când descendentul donatar a înstrăinat sau ipotecat imobilul dăruit înaintea deschiderii moștenirii⁽¹⁴⁾. În această privință, nu există, deci, la noi, nici o deosebire între reducțiune și raport, deosebire care, din contră, are loc în Codul francez, și pe care unii o constată numai, fără a o putea explica⁽¹⁵⁾. Poate ca aceasta să fi fost chiar motivul care a făcut pe legiuitorul nostru să modifice textul francez într'un mod atât de radical.

D. Alexandresco

INFORMAȚII

Reproducem cu plăcere următoarele rënduri, relative la scumpul nostru Director, ce găsım în «Le Courrier de la Presse», Revue internationale (20 Rue Soufflot, Paris), ultimul număr din August 1902, sub titlul *Chronique de l'Enseignement*:

ROUMANIE

Université de Jassy. — *Une innovation assez importante a été introduite cette année dans le système d'enseignement de cette Université. M. Dimitri Alexandresco, professeur de droit civil à la faculté juridique de Jassy, auteur de livres de droit, bien connu tant en Roumanie qu'en France par une publication française sur le droit roumain, étant arrivé dans son cours à expliquer les droits de la femme, d'après le Code civil, et vu l'importance que la question féministe acquiert tous les jours, invita les étudiants, hommes et femmes, de la faculté des lettres, à assister aux quelques leçons qu'il fit sur la matière. La population scolaire de la faculté des lettres s'y rendit en grand nombre. On y vit même quelques élèves de la faculté de médecine. Les leçons aussi savantes que spirituelles de l'éminent professeur furent suivies avec la plus grande attention par le nombreux auditoire des facultés réunies de droit et des lettres.*

⁽¹³⁾ Cpr. L. 23, Dig., *De hereditatis petitione*, 5, 3. Veđi și L. 20, § 21, Dig., *loco cit.*

⁽¹⁴⁾ Veđi t. III a Comentariilor noastre, p. 531 urm. și t. IV, p. 391.

⁽¹⁵⁾ Cpr. Planiol, III, 3117. Mourlon, II, 648, *in fine*. Veđi și Trib. Covurlui, *Dreptul* din 1897, No. 58.

Kugam pe abonați nostri, rēmași în restanța cu plata abonamentelor, să bine-voiască a achita sumele datorite cât mai neîntârziat, direct către d-l Codreanu, la administrația ziarului în București, 6 Splaiul Brâncoveanu Voevod, prin mandat sau timbre poștale, sau în mâinile numai a vechilor încasatori autorizați: Manole Horișescu pentru București și I. Riveanu pentru provincie, de la cari vor primi în schimb chitanțe din registrul cu matcă, prevēzute cu ștampila ziarului nostru